

Wrzeński, Wojciech

Kronika naukowa woj. olsztyńskiego
za lata 1953-1956 : Polskie
Towarzystwo Ludoznawcze, Polskie
Towarzystwo Geograficzne, Polskie
Towarzystwo Ekonomiczne, Polskie
Towarzystwo Archeologiczne

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 1, 62-63

1957

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WOJCIECH WRZESIŃSKI

KRONIKA NAUKOWA WOJ. OLSZTYŃSKIEGO ZA LATA 1953—1956

POLSKIE TOWARZYSTWO LUDOZNAWCZE

Oddział Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego w Olsztynie ukonstytuował się 1 czerwca 1954 roku. Pierwszym prezesem wybrano dr Władysława Gębika. Od pierwszych dni istnienia prace Oddziału nie ograniczały się tylko do zebrań naukowych. Członkowie P.T.L. brali czynny udział w pracach badawczych Muzeum Mazurskiego i Stacji Terenowej Państwowego Instytutu Sztuki.

Na uwagę zasługuje współpraca członków P.T.L. przy powoływaniu do życia w 1956 roku zespołu regionalnego „Warmia”, która wyraziła się w pomocy nad odtworzeniem stroju ludowego oraz dostarczeniem pieśni ludowych, zebranych w terenie przez członków Oddziału, stanowiących podstawę repertuaru zespołu.

Oddział P.T.L. brał czynny udział w zorganizowaniu wystawy strojów warmińsko - mazurskich, zorganizowaniu konkursu pamiątkarskiego. Z inicjatywy Oddziału została podjęta myśl opracowania monografii stroju warmińskiego i mazurskiego i w tym celu nawiązano kontakty z redakcją Polskiego Atlasu Strojów Ludowych. Członkowie Oddziału opublikowali na łamach prasy miejscowej i ogólnopolskiej, a także i w czasopiśmie fachowych szereg artykułów poświęconych kulturze ludowej.

Zebrania naukowe: 29. IX. 1954 r. mgr A. Klonowski „Etnografia w ZSRR” — 9. XII. 1954 Maria Zientara - Malewska „Lud warmiński w baśniach, podaniach i legendach”, — 20. I. 1955 mgr A. Klonowski, „Budownictwo drewniane na Powiślu”. — 23. III. 1955 r. mgr A. Klonowski „Budownictwo wiejskie na Powiślu”. — 4. VI. 1955 r. dr W. Gębik „Dorobek 10-lecia Polski Ludowej w zakresie kultury regionu Mazur i Warmii, ze szczególnym uwzględnieniem folkloru”. — 5. XI. 1955. prof. dr B. Stelmachowska „Nowe metody badawcze etnografii polskiej”. — 28. IX. 1955 E. Sukertowa - Biedrawina: „Wątki demoniczne w baśniach, legendach i podaniach mazurskich”. — 25. XI. 1955 r. dr W. Gębik „Zbieranie pieśni ludowych”. — 23. II. 1956 mgr A. Klonowski „Młynarstwo wiejskie na Warmii i Mazurach od XIV wieku do chwili obecnej”. — 12. VI. 1956 mgr W. Orłowski „Teka mazurska Kolberga” — 26. VII. 1956 r. T. Modzelewska „Strój ludowy warmiński i mazurski”. — 10. IX. 1956 prof. dr K. Nitsch „W pięćdziesiąt rocznicę. Moje wspomnienia z badań nad gwarą warmińską”.

POLSKIE TOWARZYSTWO GEOGRAFICZNE

W lutym 1955 roku w Olsztynie powstało koło warszawskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Geograficznego, które w styczniu 1956 roku zostało przemianowane przez Zarząd Główny na samodzielny Oddział. Prezesem został mgr Henryk Nalewajk.

W chwili obecnej Oddział liczy 97 członków — są to głównie nauczyciele z terenu całego województwa olsztyńskiego. Działalność P.T.G. idzie w dwu kierunkach, organizowanie odczytów tak naukowych jak i popularnych oraz wycieczek naukowych.

Zebrania naukowe

26. II. 1956 r. mgr K. Świerczyński „Środowisko geograficzne Pojezierza Mazurskiego.” — 15. III. 1956. r. prof. dr J. Kondracki „Najnowsze badania naukowe w regionie wielkich jezior mazurskich.” — 5. V. 1956 r. mgr K. Świerczyński „Charakterystyczne elementy krajobrazu polodowcowego okolic Mrągowa.” — 26. VI. 1956 r. mgr Z. Grabowska „Budowa geologiczna Sudetów” — 24. XI. 1956. r. prof. dr J. Kondracki — „Wrażenia z pobytu w Finlandii.”

Wycieczki naukowe

25. — 30. VI. 1956 — Karkonosze i Kotlina Jeleniogórska.
25. — 30. VI. 1956 — Góry Świętokrzyskie.
10. IX. 1956 — Porty Gdańsk i Gdynia.

POLSKIE TOWARZYSTWO EKONOMICZNE

Sprawa Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego jest skomplikowana. W Olsztynie działa wielu członków P.T.E., a brak jest Oddziału, pomimo że od października 1955 roku są czynione starania zmierzające do założenia Oddziału w Olsztynie. Jednakże wszystkie starania robione przez dyr. Rocznika i zgrupowanych wokół niego członków P.T.E. należących do innych Oddziałów, a mieszkających w Olsztyńskim nie dawały rezultatu.

Pomimo tego z inicjatywy P.T.E. w roku szkolnym 1955/1956 zostało zorganizowane Studium Ekonomiczne, którego dyrektorem został Stanisław Rocznik. Członkowie P.T.E. brali czynny udział w rozwiązywaniu problemów ekonomicznych regionu. Na szczególną uwagę zasługuje udział w kształtowaniu budżetu Wojewódzkiej Rady Narodowej w Olsztynie.

POLSKIE TOWARZYSTWO ARCHEOLOGICZNE

Olsztyński Oddział Polskiego Towarzystwa Archeologicznego powstał 18. V. 1955 roku w wyniku starań Stacji Naukowej Polskiego Towarzystwa Historycznego oraz Muzeum Mazurskiego w Olsztynie. Pierwszym prezesem został Andrzej Wakar. Obecnie prezesem jest kustosz Muzeum Mazurskiego, Michał Chomiń. Ogólnie pracę Oddziału charakteryzował brak ciągłości, czego przyczyną było obarczenie obowiązkiem prowadzenia pracy kilku osób, przebywających z powodu funkcji zawodowych bardzo często w terenie. W końcu 1956 roku Oddział liczył 35 członków.

Praca Oddziału obracała się wokół organizowania zebrań naukowych oraz prowadzenia odczytów popularnych. Popularyzacja zagadnień archeologicznych najbardziej intensywnie była prowadzona w czasie badań wykopaliskowych na terenie województwa olsztyńskiego i białostockiego, gdzie mgr W. Ziemińska — Odoj i mgr R. Odoj wygłosili szereg odczytów dla miejscowej ludności na tematy archeologiczne i tematy związane z akcją ochrony zabytków. Szereg wykładów o podobnej tematyce wygłosił na kursach bibliotekarzy i nauczycieli kustosz Michał Chomiń.

Zebrania naukowe: 18. V. 1955 mgr J. Antoniewicz „Badania archeologiczne na Mazurach w okresie dziesięciolecia Polski Ludowej.“ — 22. VI. 1955 r. mgr J. Antoniewicz „Kontakty prusko-słowiańskie we wczesnym średniowieczu w świetle źródeł archeologicznych.“ — 16. XI. 1955 r. M. Chomiń „Problemy ludnościowe starożytnej Warmii i Mazur.“ — 21. IV. 1956 r. mgr R. Odoj „O wykopaliskach na terenie województwa olsztyńskiego.“ — 19. V. 1956 r. mgr A. Wierciński „O pochodzeniu człowieka i współpracy antropologii z archeologią.“ — 6. X. 1956 r. mgr J. Okulicz „Najnowsze wyniki prac wykopaliskowych na Suwalszczyźnie.“ — 2. XI. 1956 mgr I. Sikorska „Gniezno — pierwsza stolica Polski — w świetle wykopalisk.“ — 3. XII. 1956 r. mgr J. Antoniewicz „Problem granicy etnicznej między Mazowszem a Prusami we wczesnym średniowieczu“.

Badania archeologiczne w woj. olsztyńskim w latach 1955—56.

W latach 1955—56 przeprowadzono prace wykopaliskowe na cmentarzysku „pruskim” w Równinie Dolnej, pow. Kętrzyn, niszczonej przez eksploatację piasków. Badania miały charakter ratowniczy i były kontynuacją nieopublikowanych badań z lat 1931—1938.

W trakcie prac wykopaliskowych odkryto kilkadziesiąt grobów szkieletowych o układzie rzędowym. Groby posiadają orientację zachodnią, względnie półn.-zach. Zmarli ułożeni są na plecach z rękami wyprostowanymi wzdłuż ciała, lub skrzyżowanymi na piersiach.

Zespół zabytków pozwala powyższe cmentarzysko datować na XIII—XIV wiek n. e. Materiały uzyskane z badań ilustrują stan kultury materialnej i duchowej Prusów skolonizowanych już w owym czasie przez Krzyżaków.